

URBANISMUL

URBANISMUL

SERIE NOUĂ

URBANISMUL - NR.2 - MAI 2009 - SATUL CA PEISAJ CULTURAL

Satul ca peisaj cultural
Village as a cultural landscape
Le village comme paysage culturel

Doina Cristea | Alexandru Sandu | Bogdan Ghia | Vintilă Mihăilescu |
Cerasella Crăciun |||| Maguelonne Déjeant-Ponce | Jean-Pierre Lebreton |
Yves Jegouzo |||| Anca Gînașar | Gheorghe Pătrașcu

CUPRINS / CONTENT / CONTENU

EDITORIAL / EDITORIAL / EDITORIAL

VASILE MITREA

Urbanismul în dezbateră publică / Urban planning, an object of public debate / *L'urbanisme mis en débat public* 4

REPERE / MARKS / REPÈRES

Despre sat / About the Village / *En parlant du village* 7

HENRI H. STAHL

Satul / The Village / *Le village* 10

ACTUALITĂȚI / NEWS / ACTUALITÉS

MAGUELONNE DÉJEANT-PONCE

Peisaj și patrimoniul rural, o legătură indisolubilă / Landscape and rural heritage, an indissoluble bond / *Paysage et patrimoine rural, une liaison indissoluble* 12

Programe de urbanism și amenajarea teritoriului / Urban and Spatial Planning Programs / *Programmes d'urbanisme et d'aménagement du territoire* 13

Rețeaua europeană de cunoștințe în domeniul urbanismului.

Conferința de lansare în România, București, 21 noiembrie 2008 / The European Urban Knowledge Network Lancing Conference in Romania, Bucharest, november 21st 2008 / *Réseau Européen de Connaissances sur les Politiques Urbaines. La conférence de lancement en Roumanie, Bucarest, 21 novembre 2008* 15

OPINII JURIDICE / JUDICIAL OPINIONS / OPINIONS JURIDIQUES

JEAN-PIERRE LEBRETON & YVES JEGOZO

Reforma dreptului urban din România în context european / Urban Law Reform in Romania in the European Context / *La réforme du droit de l'urbanisme en Roumanie dans le contexte européen* 16

EVENIMENTE / EVENTS / ÉVÈNEMENTS

Prima Conferință Națională a Urbanistilor din România, un reper în reforma urbanismului / The first National Conference of the Romanian Urban Planners as a reference point in the urban planning reform process / *La première Conférence Nationale des Urbanistes Roumains, un repère de la réforme de l'urbanisme* 19

Declarația finală a Conferinței Naționale a Urbanistilor din România / Final declaration of the Romanian Urban Planners National Conference / *Déclaration finale de la Conférence Nationale des Urbanistes Roumains* 20

ALEXANDRU SANDU

Calitatea «produsului» de urbanism în România / The quality of urban planning «product» in Romania / *La qualité du «produit» d'urbanisme en Roumanie* 21

ANCA GINAVAR & GHEORGHE PĂTRAȘCU

O reformă necesară / A necessary reform / *Une réforme nécessaire* 24

PIETRO ELISEI

Planurile de dezvoltare integrată, pură formalitate? / Integrated development plans, pure formality? / *Les plans de développement intégré, une pure formalité?* 26

EMIL BARBU POPESCU

«Răbdarea tăcută a celor necesare...» / The «silent patience of the necessary...» / *«La patience tranquille des choses nécessaires...»* 29

CORRESPONDENȚĂ / CORRESPONDENCE / CORRESPONDANCE

GIUSEPPE CINÀ

Câteva reflecții privind diplomele de urbanism / Some reflections regarding graduate diplomas in urban planning / *Quelques réflexions sur les diplômes en urbanisme* 32

GHEORGHE LANEVSCHI

Și tradiția se păstrează, nu-i așa? / Tradition must be kept too, isn't it? / *La tradition aussi doit être gardée, n'est-ce pas?* 33

NO COMMENT 34

GLOSAR / GLOSSARY / GLOSSAIRE

MIHAI ALEXANDRU

Satul și peisajul. Elemente de terminologie recentă / Village and Landscape. Elements of recent terminology / *Le village et le paysage. Éléments de terminologie récente* 36

DOSAR / FILE / DOSSIER

DOINA CRISTEA

Un decalog al dezvoltării spațiului rural / A Decalogue of the development of the rural space / *Un décalogue du développement de l'espace rural* 40

ÁRPÁD FURU

Între tradiție și dezvoltare economică / Between tradition and economic development / *Entre tradition et développement économique* 42

SATUL CA PEISAJ CULTURAL / VILLAGE AS A CULTURAL LANDSCAPE / *LE VILLAGE COMME PAYSAGE CULTUREL* 46

ANDREI PĂNOIU

Repere ale unei fizionomii / Setting marks for a physiognomy / *Points de repère pour une physiognomie* 57

TEODOR OCTAVIAN GHEORGHIU

Arhitectură tradițională rurală? La ce bun? / Traditional rural architecture? What for? / *Architecture rurale traditionnelle? A quoi bon?* 62

MARIUS HALMAGHI & TEOFIL GHERCĂ

O soluție viabilă / A sustainable solution / *Une solution viable* 66

NICOLAS TRIBOI

Peisaje comestibile / Comestible Landscapes / *Paysages comestibles* 70

ȘERBAN ȚIGĂNAȘ

Cum să construim în Țara Moșilor / How to build in «Țara Moșilor» / *Comment construire en «Țara Moșilor»* 72

PROIECTE / PROJECTS / PROJETS

MIHAI ALEXANDRU

Paradoxul unui univers rural / The paradox of a rural universe / *Le paradoxe d'un univers rural* 78

MIHAI DUMITRESCU

Față-n față cu reactualizarea / Facing the Urban Master Plan update / *Faire face à la réactualisation* 82

ILEANA TUREANU

Între indiferență și ignoranță / Between indifference and ignorance / *Entre l'indifférence et l'ignorance* 86

Erata: În numărul trecut al revistei s-a strecurat o regretabilă eroare: la pagina 71, la sfârșitul articolului intitulat «Peisajul și patrimoniul rural», în locul numelui autoarei Cristina Herța, a apărut un text care nu are nicio legătură cu conținutul articolului. Redacția își asumă această eroare.

URBANISMUL ÎN DEZBATERE PUBLICĂ

URBAN PLANNING, AN OBJECT OF PUBLIC DEBATE

L'URBANISME EN DÉBAT PUBLIC

Prezentă cam târziu în arena publică, dacă avem în vedere procesul accelerat de transformări urbanistice din ultimii ani, Conferința Națională a Urbanistilor din România a încercat în primul rând să facă o radiografie a situației existente, atât la nivelul urbanului cât și al amenajării teritoriului, nivel la care a fost supus atenției și ruralul, mereu neglijat.

Reproșurile privind modul în care s-a produs dezvoltarea orașelor au avut ca motivații:

- necorelarea dintre dispoziții cuprinse în diferite legi și chiar instabilitatea legislației, având ca urmare apariția «urbanismului derogatoriu»;
- presiunea deosebită a investițiilor private, care a generat o «dictatură a privatului»;
- escamotarea unei gestiuni eficiente și prospective, având ca rezultat o condamnabilă «risipă de fond funciar»;
- limitarea politicii urbane la imediat (sau maximum la ciclul electoral de patru ani), premisele pentru trecerea la o «dezvoltare durabilă» fiind abandonate;
- abandonul unor profesioniști de la misiunea deontologică de a media între interesele private și interesele comunității. Desigur, n-a fost uitat nici politicul, fără al cărui aport ferm și continuu, nu va da roade nici o reformă în domeniul dezvoltării.

Care ar fi misiunea Registrului Urbanistilor din România (R.U.R.) în continuare? Voi menționa în continuare câteva din subiectele vizate de posibilele misiuni:

Restructurarea legislației

Este evident că, fără o implicare (nu tocmai ușoară) în demersurile de restructurare a legislației privind urbanismul și amenajarea teritoriului și fără corelarea între diferitele domenii (inclusiv cel juridic), deficiențele deja semnalate nu pot fi stopate. Această implicare presupune nu numai constituirea unor grupe de lucru calate pe dezbaterăa unor teme și formularea unor opinii, ci și investigarea practicii internaționale pentru identificarea tendințelor pozitive ce trebuie confruntate cu «realitatea românească», în scopul evitării unor decizii cu risc.

Planul de Urbanism General / P.U.G. –

Generația a III-a

Legat de legislație și mai ales de aplicarea ei corectă de către toți factorii, devine imperativă o dezbatere multicriterială pe seama premiselor / temei care ar putea furniza parametrii care să stea la baza concepției instrumentului major aflat în mâna administrației locale pentru definirea politicilor, strategiilor și mijloacelor necesare unei dezvoltări viabile. Mă refer la Planul de Urbanism General / P.U.G. – Generația a III-a, pe care l-am considerat o prioritate încă din 2006 și a cărui elaborare a fost deja inițiată în unele localități. Este inadmisibil ca acest nou demers să nu ia în considerare concluziile pertinente privind viciile P.U.G. – Generația a II-a, aflat la finalul valabilității, noile realități naționale și, mai ales, exigențele Uniunii Europene în acest domeniu.

Arilele Metropolitane

Și în cazul Arilor Metropolitane care au început să-și facă apariția în ultimii ani, criteriile de alcătuire și funcționare favorizează arbitrarul și fac uitată practica internațională. Să mai amintim că nu se face încă simțită o preocupare pentru însușirea «Conceptului Strategic de Dezvoltare Teritorială a României» până în 2030?

Cercetarea de profil și formarea continuă

Începând cu secolul trecut, civilizația contemporană a fost confruntată cu o serie de provocări alarmante – explozia urbanului, criza de energie, dezechilibrele ecologice, creșterea demografică, globalizarea și, recent, criza financiar-economică. La acestea, pe plan național se adaugă tare moștenite din anii comunismului și o guvernare, să-i spunem numai mediocră, ce creează multe situații critice. Or, aceste provocări necesită un răspuns, iar acest răspuns poate fi dat nu numai prin efortul concertat al instituțiilor statului, ci și prin cercetare de profil și, în paralel, prin formarea continuă a profesioniștilor. Desigur că nu R.U.R. trebuie să suporte costurile cercetării, ci ministerele implicate în dezvoltare (M.D.R.L.; M.T.I.; M.E.C.I.; M.M.; M.T.; M.E. ș.a). R.U.R. trebuie

însă să se implice în selectarea priorităților, în consultanță și în promovarea rezultatelor. În ceea ce privește profesioniștii, aici credem că apar două exigențe majore: pe de o parte, existența unor criterii ferme în acordarea «dreptului de semnătură» (autorii numeroaselor gafe din teritoriu sunt chiar membri R.U.R.) și obligativitatea unei formări continue (cu excluderea celor dezinteresați), iar pe de altă parte, respectarea «codului deontologic» să fie un criteriu urmărit cu atenție în exercitarea profesiei, deoarece a fi urbanist nu e doar o profesie, ci și o misiune asumată față de comunitate.

Informarea și cointeresarea opiniei publice

R.U.R. nu poate rămâne, însă, indiferent nici în relația cu societatea civilă, mai ales că, așa cum remarca recent unul din demnitarii zilei, politicul e mai sensibil când opinia publică devine categorică. Deși legislația prevede consultarea populației înainte de luarea deciziilor, lipsa unei metodologii și a controlului au făcut din această acțiune o formalitate. De aceea, informarea și cointeresarea opiniei publice devin o necesitate (prezențe în mass-media, dezbateri, simpozioane tematice ș.a.) în promovarea unui spirit civic elevat și declanșarea atașamentului pentru un viitor sustenabil al cetății.

Desigur că, după înființare, R.U.R. a inițiat o serie de acțiuni ca: aportul la îmbunătățirea legislației, organizarea de dezbateri regionale, participarea la întâlnirile internaționale ale urbanistilor, editarea «Buletinului» și recent a revistei «Urbanismul», finalizarea «Programului de formare continuă», primii pași spre descentralizare (2009) și altele. Dar dinamica economico-socială cere o ancorare mai rapidă în necesitățile prezente și viitoare.

Vasile Mitrea,
Președinte al Comisiei Profesionale R.U.R.

Despite its late presence in the public arena, if we have in mind the accelerated process of urban transformations in the last years, the National Conference of Romanian Urban Planners tried to radiograph the present situation at the levels of urban and spatial planning, including the rural level, a neglected subject so far.

Critics about the cities development process have been motivated by:

- The lack of correlation between different legislative dispositions, even the instability of legislation, followed by the emergence of the «derogatory urban planning»;
 - The high pressure of private investments, that generated a «dictatorship of the private domain»;
 - The lack of efficient and prospective management, generating a reprehensible «waste of land fund»;
 - The confinement of urban politics to the immediate period (or maximum to a four-year election cycle) and thus abandoning premises for the transition to a «sustainable development»;
 - The fact that some professional individuals failed to accomplish their deontological mission to mediate between private and community interests.
- The Conference referred also to the strong and continuing contribution of politics in urban planning without which no reform would succeed.

Which would be the mission of the Romanian Register of Urban Planners in the coming days? Some of its possible missions are mentioned below.

Restructuring legislation

It is obvious that without implication (which might not be as easy as we think) in the restructuring legislation on urban and spatial planning approaches and without correlation between the various domains (including the legal one), the already pointed out deficiencies cannot be stopped. This implication means not only constituting working groups dealing with specific themes and formulating opinions, but also investigating international practice in

order to identify the positive tendencies which must be confronted with the «Romanian reality» and thus to avoid risky decisions.

Urban Master Plan – The third generation

As regards legislation and its correct implementation by all factors, a multicriterial debate – on the premises / theme furnishing basic parameters of the conception of the major administration tool for defining politics, strategies and means necessary to a viable development – becomes imperative. I'm referring to the Urban Master Plan – The third generation, which I considered a priority since 2006 and which some localities have already initiated.

One cannot admit that this new approach doesn't take into account pertinent conclusions regarding errors made in the Urban Master Plan – The second generation (now at the end of its validity period), new national realities and mostly, the European Union's exigencies in the field of urban and spatial planning.

Metropolitan Areas

Similarly, in the case of emerging Metropolitan Areas, compiling and function criteria favour arbitrary choices and elusion of international practices. Is it necessary for us to remind that a concern for the appropriation of the «Strategic Concept of Territorial Development of Romania» till 2030 doesn't yet exist?

Profile research and continuing professional formation

Since last century, contemporary civilization was confronted by some alarming challenges – urban explosion, energy crisis, ecological imbalance, demographic increase, globalization and, recently, financial and economic crisis. Besides all that, on national level, inherited vices from communist era and mediocre governance creating many critical situations are added. These challenges need answers that cannot be given only by the concerted effort of the state institutions, but also by profile research and continuing professional formation. Certainly, the Register is not intended to support research costs; they must be supported by ministries implicated in development. However, it must implicate itself

in selecting priorities, consulting and results promotion.

Regarding professionals, we think that two major exigencies are emerging: on one hand, define strong criteria for conferring the «right to sign» (many blunders in the territory were made by the Register's own members) and the obligation of the continuing formation (excluding the not interested) and on the other hand, make sure that complying with the «deontological Code» is a thoroughly watched criteria in exercising profession, because to be an urban planner is more than a profession, but also an assumed mission towards community.

Informing and cointeresting public opinion

However, the Register cannot remain indifferent to the civil society, even if, as one of the officials noticed, politics is more sensible when public opinion becomes categorical. Even if legislation provides public consulting before taking a decision, the lack of methodology and control made this action formal.

That's why informing and cointeresting public opinion are so necessary in promoting a high sense of civic spirit and generating interest for a sustainable future of the city, due to the impact of their presence in mass-media, debates and thematic symposiums. Certainly, after its setting up, the Register initiated a series of actions such as: contributing to the legislation improvement, organizing regional debates, participation to some international meetings of urban planners, editing the «Buletin» and, recently, the «Urbanismul» magazine, finalizing the «Continue Formation Program», the first steps towards decentralization (2009), so on and so forth.

However, economic and social dynamics need a more rapid anchoring in the present and future necessities.

Vasile Mitrea,
President of the Professional Commission of the
Romanian Register of Urban Planners

Présence un peu tardive dans l'arène publique, si on pense au processus accéléré de transformation urbanistique des dernières années, la Conférence Nationale des Urbanistes de Roumanie a tenté de faire une radiographie de la situation existante, tant au niveau de l'urbain qu'au niveau de l'aménagement du territoire, ce dernier incluant le rural trop souvent négligé.

Les critiques sur les modes de développement des villes ont eu comme motivations:

- L'absence de corrélation des dispositions comprises dans les différentes lois ou même l'instabilité législative, ayant comme conséquence l'apparition de l'«urbanisme par dérogation»;
- La pression accrue exercée par les investissements, qui a généré une «dictature du privé»;
- L'absence d'une gestion efficace et prospective ayant comme conséquence un condamnable «gaspillage du fonds foncier»;
- La limitation de la politique urbaine à l'immédiat (ou maximum au cycle électoral de quatre ans), en abandonnant ainsi les prémises de la transition vers un «développement durable»;
- L'abandon par quelques professionnels de leur mission déontologique d'arbitrer entre les intérêts privés et communautaires.

Bien sûr, les débats ont porté aussi sur le rôle de la politique, sur l'importance de son apport ferme et continu sans lequel nulle réforme du développement n'est possible.

Quelle sera la mission du Registre des Urbanistes Roumains (R.U.R.) dorénavant? Ci-suivant je ferais mention des sujets visés par quelques missions possibles.

Restructuration de la législation

Évidemment que, sans l'implication (pas facile) dans les démarches de restructuration de la législation de l'urbanisme et de l'aménagement du territoire et sans une corrélation entre différents domaines (incluant celui juridique), les déficiences déjà signalées ne peuvent pas être stoppées. Cette implication ne suppose pas seulement la constitution des groupes de travail qui se réunissent pour examiner et débattre des thèmes d'actualité et pour formuler des opinions sur ces thèmes, mais aussi l'investigation des pratiques internationales pour identifier les tendances positives qui doivent être confrontées avec la

«réalité roumaine», pour éviter la prise des décisions risquées.

Le Plan Général d'Urbanisme – Troisième génération

En ce qui concerne la législation et surtout son application correcte par tous les facteurs intéressés, un débat multicritère – sur les prémises / la thèse qui pourraient / pourrait fournir les paramètres de base pour concevoir l'outil principal de l'autorité locale pour définir les politiques, stratégies et moyens nécessaires pour un développement viable – s'impose. Il s'agit du Plan Général d'Urbanisme – Troisième génération, que j'ai considéré comme une priorité des 2006, à l'élaboration duquel quelques localités se sont déjà engagées. Il est inadmissible que cette nouvelle démarche puisse éluder les conclusions pertinentes sur les vices du P.G.U. – Troisième génération, à ce moment au fin de son période de validité, les nouvelles réalités nationales et, surtout, les exigences de l'Union Européenne dans le domaine de référence.

Les Aires Métropolitaines

Dans le cas des Aires Métropolitaines qui ont aussi fait leur apparition dans les dernières années, les critères de constitution et de fonctionnement favorisent l'arbitraire et l'éluion des pratiques internationales. Est-ce qu'on doit rappeler qu'une préoccupation à l'égard de l'appropriation du «Concept Stratégique de Développement Territorial de la Roumanie» jusqu'au 2030 ne se fait pas encore sentir?

La recherche et la formation continue des professionnels

C'est à partir du 20ème siècle que la civilisation contemporaine a été confronté à une série des épreuves alarmantes – l'explosion de l'urbain, la crise d'énergie, les déséquilibres écologiques, la croissance démographique, la globalisation et, récemment, la crise financière-économique. Aux celles-ci s'ajoutent aussi, sur le plan national, les tares héritées du passé communiste et une gouvernance médiocre, qui sont la source de plusieurs situations critiques. Or ces épreuves imposent une réponse qui ne peut pas être donnée seulement par l'effort concerté des institutions de l'état, mais aussi par la recherche et, en parallèle, par la formation continue des professionnels.

Bien sûr que ce n'est pas R.U.R. qui doit supporter les charges de la recherche, mais les ministères impliqués au développement. Pourtant, R.U.R. doit s'impliquer dans la sélection des priorités, la consultation, la promotion des résultats. En ce qui concerne les professionnels, nous croyons qu'il y a deux exigences majeures: d'une part, l'existence des critères fermes pour accorder le «droit de signature» (parce que hélas, les auteurs des nombreuses gaffes faites sur le plan national sont des membres du R.U.R.) et l'obligativité d'une formation continue (en excluant les désintéressés) et de l'autre part, le respect du «code déontologique» qui doit devenir un critère attentivement examiné dans l'exercice de la profession, parce qu'être urbaniste est plus qu'une profession, une mission assumée vis-à-vis de la communauté.

Informier et cointéresser l'opinion publique

Pourtant, R.U.R. ne peut pas rester indifférent à la relation avec la société civile et cela surtout parce que, comme le déclarait récemment un des dignitaires du jour, le volet politique est plus sensible quand l'opinion publique devient catégorique. Bien que la législation prévoit la consultation de la population avant la prise des décisions, l'absence d'une méthodologie et du contrôle a formalisé cette action. C'est pour cela qu'informier et cointéresser l'opinion publique ont devenu des opérations nécessaires pour promouvoir l'esprit civique élevé et pour déclencher l'attachement pour un futur soutenable de la cité, par l'impact de leur présence dans les mass media, les débats, les colloques thématiques.

Bien sûr que juste après son fondation, R.U.R. a initié une série d'actions comme: un apport à l'amélioration de la législation, l'organisation des débats régionaux, la participation aux réunions internationales des urbanistes, l'édition du «Bulletin de R.U.R.» et, récemment, de la revue «Urbanismul», la finalisation du «Programme de formation continue», les premiers pas vers la décentralisation (2009) et beaucoup d'autres. Mais la dynamique économique et sociale demande un ancrage plus rapide dans les nécessités présentes et futures.

Vasile Mitrea,
Président de la Commission Professionnelle du R.U.R.